

<http://doi.org/10.31861/pytlit2022.106.118>

УДК 821.111.09

РИЗИКИ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ (МАРКЕРИ УСПІХУ О. ВАЙЛДА В ІСТОРИЧНІЙ ДИНАМІЦІ)

Тетяна Миколаївна Потніцева

orcid.org/0000-0002-4614-4080

t.potnitseva@gmail.com

Докторка філологічних наук, професорка

Кафедра зарубіжної літератури

Дніпровський національний університету імені Олеся Гончара

Проспект Гагаріна, 72, 49000, м. Дніпро, Україна

Анотація. Аналізується динаміка сприйняття та інтерпретації життя і творчості одного з культових письменників кінця XIX – початку XX століття Оскара Вайлда, знаковість „брендовість” якого відчувається і сьогодні. Представлено кілька репрезентативних зразків інтерпретаційних моделей XX та початку XXI століття в інтермедіальному (кіноверсії) та літературному (сучасні романи за сюжетом „Портрета Доріана Грея”) форматах. Нові акценти в сюжеті та проблематиці відомого твору, як доводить аналіз, зумовлені самим часом, епохою масової культури та комерціалізацією мистецтва. Особливу увагу приділено літературним біографіям (Р. Еллманна та Н. МакКенни), в яких автори створюють свої версії життя та творчості відомого письменника. Ризикована версія МакКенни акцентує сексуальне життя письменника, яке розглядається тут як головний чинник і стимул творчості письменника. Такий погляд біографа все ж таки є, на нашу думку, відображенням лише одного з багатьох значущих змістів роману і життя О. Вайлда, який сьогодні виявився актуалізованим суспільством, бо збігся з певним поворотом і викликами в житті соціуму.

Ключові слова: інтерпретація; літературна біографія; Оскар Вайлд; епатаж; Ніл МакКена.

Брендовість і культовість англійського письменника Оскара Вайлда – факт загальноприйнятий ось вже і для ХХІ століття. Як „бренд” його творчість має комплекс знакових якостей, репутацію, які відрізняють його від творчості будь-якого знаменитого митця. Як „культ” ім’я лідера естетизму – об’єкт захоплення, обожнювання й схиляння всіх тих, хто здатен цінувати і саму красу словесної творчості, і позицію митця, який закликав до відчуття переваги Краси над реальністю, до насолоди від вільного прояву чуттєвої сторони людської сутності. Але, безумовно, що комплекси характеристик і брендовості, і культовості особистості О. Вайлда розшифровувалися, тлумачились на кожному етапі розвитку культури у своїй комбінації, з акцентуванням чогось дуже важливого для конкретного часу. Так буває завжди з великим автором та його творчістю, велич якої і базується на потенціалі смислів. Вони легко відгукуються і проєктуються на виклики суспільства і тому легко вбудовуються в той чи інший культурний контекст. І тому ми маємо різні смислові відтінки в трактуванні, скажімо, образу Гамлета, Дон Кіхота, Франкенштейна (Доріана Грея, у нашому випадку) та інших з часів виникнення цих культових героїв до сьогодення. Тим не менш, у трансформації семантичного потенціалу є якісь незмінні константи у комплексі змістів „бренду” письменника або його твору. У випадку з О. Вайлдом це – епатажність в погляді людини на світ крізь призму „Краси і життя”. Епатажність, яка представлена як своєрідна форма виклику всьому тому, що обмежує свободу людини у процесі її пізнання себе і світу, як вираз тяжіння до оновлення, як форма пошуку „іншої” правди про людину в орнаменті знаменитого декоративного стилю й дотепних парадоксів. І талант, і геній митця, перифразуючи відоме висловлювання О. Вайлда, були вкладеними в його життя і творчість, а тому затребувані в суспільстві, де завжди є необхідність до оновлення і пошуку іншої правди. Динаміка інтерпретацій життя і творчості О. Вайлда протягом ХХ і початку ХХІ ст. це підтверджує.

Мабуть, більшою мірою це стосується кіномистецтва, екранних версій „Портрета Доріана Грея”, де візуалізуються певні змістові акценти проблематики та сутності героїв, з чого створюються нові варіанти прочитання відомої книги, зумовлені

самим часом.

Так, відгуком на глобальні моральні проблеми, які виникли після Другої світової війни, були численні кіноверсії. В американській кінострічці 1945 року (режисер Альберт Левін), наприклад, акцентується проблема морального вибору людини частіше без залежності від зовнішнього впливу – чи якогось там Безіла, чи лорда Генрі, тому що трагічні наслідки всього – це „бісова спокуса” ХХ ст. (Приходько 2011a), неспроможність протистояти їй. Подібні акценти впливають на певні зміни в сюжеті оригінального твору. У фільмі зникає важлива для естетизму проблема „Краси і дійсності”, з’являються нові герої (скажімо, племінниця Безіла Гледіс), які посилюють контраст між можливістю праведних намірів та гріховних вчинків героя.

Актуальні соціальні обумовленості трагедії Доріана Грея помітні і в германо-італійській стрічці 1970 р. (режисер Массімо Далламанно), де йдеться про моральне руйнування людини, „позбавленість душі” (Приходько 2011b: с. 180), і у французькому фільмі 1977 р. (режисер П’єр Бутрон), де проблема „фаустівського договору”, домінуюча в оригінальному творі, все ж таки спроектована на свій час – ХХ століття зі своїми спокусами, які спотворюють душу людини. Певний дидактизм і соціальну моральність вбачаємо у радянській версії „Портрета Доріана Грея” (1968 р., режисер В. Турбін) з видатними акторами О. Лазаревим, Ю. Яковлевим, В. Малявіною, які наполягають на зрозумілому, прозорому пафосі перемоги добра над злом. У кінострічці йдеться про „совість”, якою людина має керуватися у будь-якому випадку.

Безумовно, що епоха масової культури та комерціалізації мистецтва впливала на зміни в сюжеті та принципах зображення. Прикладом цього може бути одна з останніх кіноверсій роману – стрічка 2009 р. англійського режисера Олівера Паркера з Коліном Ферттом у ролі лорда Генрі. При всьому тому, що критики визначають цю стрічку як „зухвалу” (brash version), „шокуючу” (hammer shocker) (Bradshaw 2009), в ній є явні ознаки певної комерціалізації кінопродукту: помітні ефекти готичних й фантазійних жанрів, еротизм й відверті сексуальні сцени, монструалізація сюжету й образів роману. Є і певна поверховість у сприйнятті класичного

сюжету (“focus is on the surface narrative of Wilde’s novel”), і певний розрахунок на молодіжну аудиторію, вже виходячи з того факту, що на роль Доріана обрано популярного актора з циклу „Нарнії” Бена Барнса (Ben Barns) (Calhoun 2009). Впливова на масового споживача деталізація гріховної сторони життя Доріана з твору О. Вайлда має, проте, співвіднесеність із тим, що розуміється вже наприкінці ХХ – початку ХХІ століття як людський гріх, який руйнує людину – сексуальною розпустою, пияцтвом, наркоманією. Саме тут, здається, вперше у кіноінтерпретаціях роману акцентується і гомосексуалізм, але як ознака розпусти, гріховності, а не своєрідності чуттєвої сторони сутності людини, про яку натякає Вайлд у романі, маючи на увазі, перш за все, себе.

Усі кіноверсії вже ХХІ ст. (згадуємо і стрічку 2002 р. режисера Девіда Розенбаума, США, де Безіл – це жінка, в яку закохані і Доріан, і лорд Генрі. Звідси всі проблеми) в принципі зосереджувалися на проблемі розплати людини за гріхи ХХ ст. Частіше ці кіноінтерпретації створені або як „соціальні притчі” (Приходько 2011b), або як „видовищний трилер”, із набором неоміфологічних мотивів масового мистецтва (Приходько 2011a), що іноді перевертає їх до „нудотної мелодрами про моральність”. Хоча оригінальний твір упізнається в них по загальних контурах сюжету, проблематики, системі героїв, усі кінострічки використовують свій набір ознак, зі своїми акцентами. А це робить їх настільки різними в жанровому й стильовому плані, що, як відмічає критик, „є певні сумніви у їхньому генетичному зв’язку з оригіналом без спеціального дослідження” (Приходько 2011a: с. 81).

Таким самим віддаленим від твору О. Вайлда здається, на перший погляд, і одна з його сучасних літературних версій. Мова йде про роман-імпровізацію на тему „Портрета Доріана Грея” сучасного англійського автора Вілла Селфа „Доріан: Імітація” (Self 2002). В. Селф належить до „другої хвилі” нео-вікторіанської літератури, яку пов’язують з творчістю таких відомих сьогодні письменників, як Сара Вотерс, Джаспер Ффорде, Бен Вінтерс. Роман Селфа з’явився у 2002 році і відразу ж привернув до себе увагу читачів та критиків. І саме тому, що автор знаходить нову проекцію у своїй інтерпретації роману Вайлда, яка перегукується з актуальними проблемами нашого часу. Це – проблема

публічності, маніпуляції реальністю засобами масової комунікації, руйнівного процесу візуалізації інтимної сутності людини, що призводить, як і слова лорда Генрі, до втрати людиною своєї самоідентифікації, до загибелі його душі. Виразність саме такого повороту матриці класичного роману доведено паралеллю між долею сучасного Доріана, образ якого створено Безілом у відеоінсталяції, і принцеси Діани, яку згубила надмірна популярність. Сама концепція імітації, яка висловлена у підзаголовку роману Селфа, має зв'язок не з плагиатом сучасного автора – підробкою під великий твір, а з процесом гри з класичним текстом у намаганні розкрити додаткові смисли його концептуальної проблематики. Адже проблема імітації життя, намагання матеріалізувати ілюзію, вигадку про нього є і у письменника кінця ХІХ ст., який доводить згубність намагання героя імітувати в реальності ідеальний образ краси мистецтва, що загострює відчуту дисгармонію між мистецтвом і життям. У порівнянні з О. Вайлдом Селф підіймає на новий рівень співвідношення мистецтва та життя, в якому життя якоюсь мірою витісняється формами гри у життя. Цілком слушними видаються слова одного з рецензентів сучасної імпровізації на тему роману Вайлда: „Портрет Доріана Грея” О. Вайлда будуть читати зовсім по-іншому після книги його сучасного „імітатора” (Yerba Pertusa 2010). Детальний аналіз цього сучасного роману на тему „Портрету Доріана Грея” дивіться в моїй статті (Потницьева 2014).

Епатажність не лише творчості, а й самого життя О. Вайлда, яке нерозривно пов'язане з його літературною діяльністю, було тим, що якоюсь мірою змушувало більшість біографів і літературознавців під впливом соціально-культурних норм свого часу делікатно обминати гострі моменти, пов'язані з інтимною стороною відносин письменника з молодими людьми. Одним із перших, хто наважився торкнутися гомосексуалізму О. Вайлда, був американський літературознавець, критик, історик Ричард Еллманн (Richard Ellmann, 1918–1987). Над біографією англійського письменника (написана у рік смерті біографа, 1987 р.) він працював 20 років. І його праця була високо оцінена в суспільстві не тільки визначенням як найкращої біографії-дослідження приватного життя О. Вайлда, а й Пулітцерівською премією, яку біограф отримав посмертно у 1989 р.

За книгою Еллманна була знята відома стрічка „Вайлд” (1997) зі Стівеном Фраєм, Ванессою Редгрейв та Джудом Лоу в головних ролях. Торкання інтимних, потаєних сторін життя людини, що вже не дивувало наприкінці ХХ століття з виходом із підпілля нетрадиційних взаємин, у Еллманна концептуально важливе для пояснення суті творчості і трагічного розвитку життя письменника. Причина всього, за думкою біографа, – сифіліс, яким хворів письменник, у чому Еллманн упевнений. Ця впевненість, як він стверджує, і формує його „уяву про характер Вайлда і про події його останніх років життя” (Еллман: с. 118). В якомусь сенсі він засуджує О. Вайлда, що з позицій моралі людини його часу зрозуміло. І в цьому, на думку одного з рецензентів книги Джозефа Бристоу, „немає значної різниці від думок інших біографів – Шерарда або Гайда (Robert Harborough Sherard, 1861 – 1942, друг О. Вайлда, автор його біографії 1906 р.; Н. Montgomery Hyde – автор біографії О. Вайлда 1976 р.), які визначали Вайлда як „патологічний випадок” (“as a pathological case”) (Bristow 2010: с. 49). Переваги книги рецензент вбачає у тому, що це „найвагоміше дослідження кар’єри Вайлда” (“the most complete account of Wilde’s career”) (Bristow 2010: с. 49). І це правда. Додамо тільки те, що приватне життя О. Вайлда розглядається не лише як патологія особистості самого письменника, що не сприймається моральними принципами біографа, а й як розповсюджене породження самої пізньовікторіанської доби. Доказом цього є відповідні розділи біографії (наприклад, розділ 15 – „Любовний зв’язок у пізньовікторіанському стилі” (Еллман 2000)) та історичні факти про розповсюдження (правда, нелегального) цього явища у вікторіанському суспільстві. Еллманна будуть критикувати за фактичну неточність, за вигадані сюжети з життя письменника (Fletcher 1988). Але, зрозуміло, що біографія літературного критика – це теж варіант художньої інтерпретації життя і творчості об’єкта уваги, надання нових акцентів та імпульсів до розуміння його змістової суті. Розвиток цих нових імпульсів та акцентів подав у своїй біографічній інтерпретації ще один біограф О. Вайлда, чия книга вразила саме епатажністю запропонованого погляду та виглядає як парафраз творчості самого письменника.

Йдеться про книгу Ніла МакКени „Потаєне життя Оскара Вайлда” (Neil McKenna. *The Secret Life of Oscar Wilde*, London : Arrow Books, 2004). Ніл МакКена – англійський письменник, журналіст, який співпрацював із відомими виданнями *The Independent*, *The Observer*, *The Guardian* та з телекомпанією Channel 4 TV. Відомим він стає, як і Оскар Вайлд, своєю відвертою епатажністю, викликом моралі суспільства – нетрадиційною орієнтацією в сексуальних відносинах. Хоча навряд чи це стало звучним викликом і епатажністю на початку XXI століття, що прийняло ЛГБТ як феномен, який має право на існування. МакКена не приховує своїх відношень з людиною, з якою поділяє життя, а також свою специфічну проєкцію поглядів і суджень у творчості. Він сам пояснює все в одному з інтерв’ю СА: „Мій досвід людини, журналіста і письменника гомосексуальної орієнтації в гомофобній і консервативній Британії 70-х, 80-х та початку 1990-х років зумовив мій підхід до описання історії та біографії” (“My experience as a gay man and a gay journalist and writer in the deeply homophobic and conservative Britain of the 1970s, 1980s, and early 1990s have informed my approach to writing history and biography”) (McKenna). Такий підхід відчутний і в останньому романі МакКени „Фані та Стелла” (*Fanny and Stella*, 2013), де у фокусі уваги письменника – реальний сенсаційний кримінальний випадок 1870 року, який шокував Лондон. Ідеться про історію акторок театру Стренд у Лондоні, які насправді були чоловіками, переодягнутими в жіночий одяг. Їхнє життя було пов’язане з тією підпільною стороною існування англійців, яку розкриває автор. МакКена насправді зриває маски з вікторіанства, яке дуже відчутно протягом кількох десятиліть міфологізується як ідеал моральності. За історичними документами, гомосексуалізм був поширеним, але нелегальним явищем в Англії. Було багато гей-установ, які мали назву „моллі-хауз” (molly house) від сленгового прізвиська гомосексуалістів “molly”. Поширення цього явища наприкінці XIX ст. змусило уряд Англії видати у 1885 році Акт – „Поправка Лабушера” про тюремне ув’язнення або каторжні роботи до 2-х років за цей „злочин” (Fletcher 1988). Суспільство нового, XXI, століття, вже толерантного до сексуальних несподіваностей, сприйняло роман МакКени саме про ці роки і про це явище з інших

позицій, високо поцінувавши твір письменника. За нього він навіть одержав знакові премії – Women’s Prize for Fiction та Man’s Prize for fiction 2013 року.

Зрозуміло, що зацікавленість життям і творчістю О. Вайлда була зумовлена у МакКени більшою мірою персональними чинниками і збігом власного із цією стороною біографії англійського письменника кінця XIX ст. Саме із цієї позиції – таємничої, гомосексуальної сторони життя О. Вайлда – подається пояснення його творчості. На думку біографа нашого часу, роботи О. Вайлда та його життя можна зрозуміти тільки в контексті його сексуальності. Насправді, можна погодитися з відгуками рецензентів про те, що книга МакКени, з одного боку, є „приголомшуючим дослідженням” (“groundbreaking research”), а з іншого – змушує „підняти з подивом брови й суперечить їй” (“...raise eyebrows as well as controversy...”) (Books... 2005).

За думкою рецензента, МакКена протистоїть загальноприйнятому погляду на О. Вайлда навіть після книги Еллманна. Цей традиційний погляд уже сформувався протягом століття й визначений як „Вікторіанська сентиментальність” (“Victorian sentimentality”). Саме їй сучасний біограф кидає виклик своєю сексуальною свободою, розкутістю. Він створює, як зауважують критики, першу докладну оповідь про „сексуальну одісею Вайлда Лондонським підпіллям” (“Oscar’s astonishing erotic odyssey through Victorian London’s sexual underworld”). Сам МакКена пише про це у передмові, відмічаючи, що завдання його біографії – розповісти історію, яка пов’язана „з одісеєю письменника у пошуках свого істинного сексуального «я»” (“This biography sets out to tell that story, to chart Oscar’s odyssey to find his true sexual self”) (McKenna 2004: p. xv), і саме цей досвід визначає зміст його творів.

Специфічні сексуальні відносини, заради яких О. Вайлд став „сам страждальцем, жертвою кохання між чоловіками” (“martyr himself for the cause of love between men”) (McKenna 2004), і формують ту проекцію, з позиції якої МакКена розглядає творчість письменника. Саме під таким кутом зору розглядається й „Портрет Доріана Грея”, витоки якого МакКена вбачає в новелі О. Вайлда “The Portrait of Mr W. H.”, в історії гомосексуального кохання В. Шекспіра до молодого людини W. H (Willie Hughes, глава

Spiritualised sodomy (McKenna 2004: p. 137)), якій і присвячує частину своїх відомих сонетів. В „Портреті Доріана Грея” продовжується тема гомосексуального кохання, але вона ускладнюється суперництвом двох – Безіла та лорда Генрі – за кохання Доріана Грея. І мова вже не йде про те, про що завжди говорять у зв’язку з естетизмом О. Вайлда, – про конфлікт Краси і Дійсності, аполонійства і діонісійства, а саме про пошуки нових еротичних відчуттів, які пов’язані з коханням до чоловіків. І тому Доріан Грей відштовхує Сібіл Вейн, як і О. Вайлд відштовхнув свою жінку Констанс (McKenna 2004: p. 176).

У такій, безумовно, епатажній інтерпретації життя і творчості О. Вайлда, яку пропонує сучасний англійський біограф, вбачаємо віддзеркалення образу самого автору життєпису, який начебто охоплений благородним пафосом – довести правду: “...nevertheless *The Secret Life of Oscar Wilde* drew some criticism that the book was too sexually explicit. My response is uncompromisingly simple and invokes Voltaire’s dictum that the one duty we owe to history is to tell the truth” (McKenna). У цій версії є і віддзеркалення самого часу, нових ознак, рис ментальності, змін у сприйнятті світу, творчості й себе. Адже мистецтво інтерпретацій – це теж, використовуючи слова О. Вайлда, „дзеркало, яке відображує того, хто в нього дивиться, а зовсім не життя”. Але і життя теж, додамо ми. І у такому разі несподіваний, на перший погляд, поворот у сприйнятті життя і творчості відомого письменника має право на існування. Існує певний ризик у такій епатажній інтерпретації і, перш за все, у тому, що вона може бути відкинута у майбутньому з причин своєї одновекторності. Адже великі класичні твори тому і є великими, що вони семантично багатовекторні, саме ця багатовекторність дозволяє відчутти „своє” на кожному повороті історії суспільства. Сподіваємося, що версія МакКенни є відображенням одного з багатьох значущих змістів роману і життя О. Вайлда, який сьогодні в специфічній проекції сприйняття виявився актуалізованим з певним поворотом і викликами у житті соціуму ХХІ століття.

- Потницева, Т. (2014). Современные импровизации на тему классической литературы (роман У. Селфа „Дориан Грей. Имитация”). *Від бароко до постмодернізму*, вип. XVIII, с. 141–149.
- Приходько, В. (2011а). „Портрет Дориана Грея” в начале XXI века. В: Джумайло, О и Котелевская, В. (ред.). *Западная литература и современные арт-медиа – 1*. Материалы научно-образовательного проекта. Ростов-на-Дону: Foundation, с. 81–101.
- Приходько, В. (2011b). Экранные версии *The Picture of Dorian Gray*: межкультурные интерпретации. *Вестник Пермского университета. Российская и зарубежная филология*, вып. 3 (5), с. 176–184.
- Элман, Р. (2000). *Оскар Уайльд. Биография*. Пер. с англ. Л. Мотылева. Москва : Независимая газета, 600 с.
- Books by Neil McKenna and Complete Book Reviews (2005). *Publishers Weekly*, 28 February. URL: <https://www.publishersweekly.com/pw/authorpage/neil-mckenna.html> (дата звернення: 10.11.2020).
- Bradshaw, P. (2009). Colin Firth. Dorian Gray. *The Guardian*, 11 September. URL: <https://www.theguardian.com/film/2009/sep/11/dorian-gray-film-review> (дата звернення: 10.11.2020).
- Bristow, J. (2010). Picturing His Exact Decadence: The British Reception of Oscar Wilde. In: Evangelista, S. (ed.). *The Reception of Oscar Wilde in Europe*. London : Continuum, pp. 20–50.
- Calhoun, D. (2009). Dorian Gray. *Time Out*, 8 September. URL: <https://www.timeout.com/movies/dorian-gray> (дата звернення: 12.11.2020).
- Fletcher, I. (1988). Ellmann’s Oscar Wilde. *English Literature in Transition, 1880–1920*, vol. 31, no. 3, pp. 309–312. URL: <https://muse.jhu.edu/article/373295> (дата звернення: 12.11.2020).
- McKenna, N. (1996). *On the Margins: Men Who Have Sex With Men in the Developing World*. London : Panos, 112 p.
- McKenna, N. (2004). *The Secret Life of Oscar Wilde*. London : Arrow Books, 717 p.
- McKenna, Neil. *Encyclopedia.com*. URL: <https://www.encyclopedia.com/arts/educational-magazines/mckenna-neil> (дата звернення: 19.11.2020).
- Self, W. (2002). *Dorian: an Imitation*. London : Viking Press, 278 p.
- Yerba Pertusa, J. M. (2010). Retro-Victorianism and the Simulacrum of Art in Will Self’s *Dorian: An Imitation*. *Revista Alicantina de Estudios Inglesses*, no. 23, pp. 231–247. <https://doi.org/10.14198/raei.2010.23.13>

INTERPRETATION RISKS (O. WILDE'S SUCCESS MARKERS IN HISTORICAL DYNAMICS)

Tetiana Potnitseva

orcid.org/0000-0002-4614-4080

t.potnitseva@gmail.com

Foreign Literature Chair

Oles Honchar Dnipro National University

Gagarin avenue, 72, 49000, Dnipro, Ukraine

Abstract. The focus of the proposed study is the analysis of the perception and interpretation of O. Wilde's life and art in the historical dynamics with the accent on the modern period. The famous, cult writer of the end of the XIXth – the beginning of the XXth century has not lost his topicality and attractiveness nowadays due to certain turns in the social-cultural development of the new millennium. The impact of these turns and the society claims on the interpretation models are analyzed. Some representative examples of interpretation versions are given in comparison. Among them there are visualized variants of “The Picture of Dorian Gray” in famous movies, literary works of contemporary writers and literary biographies in which their authors create their own projections on the essence of O. Wilde's life and creative art. A detailed analysis of Neil McKenna's “The Secret Life of Oscar Wilde” (2004) is proposed. It is the latest sensational biography, in which the author opposes the conventional wisdom about the writer after Ellmann's biography. MacKenna creates “a sexual odysseys”, focusing on O. Wilde's sexual life which, according to biographer's point of view, was the main reason and incentive of the writer's creative art. One can't but feel a certain risk of such an epatage, outrageous version which may be reclined in future because of its one vector property. But nevertheless MacKenna's interpretation of O. Wilde's life and art is updated by the society that feels the coincidence of its demands and claims with the biographer's ones at the very this turn of its development.

Keywords: interpretation; literary biography; Oscar Wilde; epatage; Neil MacKenna.

References

- Potnitseva, T. (2014). *Sovremennye improvizatsii na temu klassicheskoi literatury (roman U. Selfa “Dorian Grei. Imitatsiia”)* [Modern improvisations on the topic of the classical literature (W. Self's novel “Dorian: An Imitation”)]. *Vid baroko do postmodernizmu*, iss. XVIII, pp. 141–149. (in Russian).
- Prihodko, V. (2011a). “Portret Dorian Greia” v nachale XXI veka [“The Picture of Dorian Gray” at the beginning of the XXIst century]. *Zapadnaia literatura i sovremennye art-media – 1*. Rostov-on-Don : Foundation, pp. 81–101. (in Russian).

- Prikhodko, V. (2011b). Ekrannye versii *The Picture of Dorian Gray*: mezhkul'turnye interpretatsii [Screen Versions of *The Picture of Dorian Gray*: Intercultural Interpretations]. *Vestnik Permskogo universiteta. Rossiiskaia i zarubezhnaia filologiya*, iss. 3(5), pp. 176–184. (in Russian).
- Ellmann, R. (2000). *Oskar Uail'd. Biografiia* [Oscar Wilde. Biography]. Translated from the English by L. Motylev. Moscow : Nezavisimaia gazeta, 600 p. (in Russian).
- Books by Neil McKenna and Complete Book Reviews (2005). *Publishers Weekly*, 28 February. URL: <https://www.publishersweekly.com/pw/authorpage/neil-mckenna.html> (accessed: 10.11.2020).
- Bradshaw, P. (2009). Colin Firth. *Dorian Gray*. *The Guardian*, 11 September. URL: <https://www.theguardian.com/film/2009/sep/11/dorian-gray-film-review> (accessed: 10.11.2020).
- Bristow, J. (2010). Picturing His Exact Decadence: The British Reception of Oscar Wilde. In: Evangelista, S. (ed.). *The Reception of Oscar Wilde in Europe*. London : Continuum, pp. 20–50.
- Calhoun, D. (2009). *Dorian Gray*. *Time Out*, 8 September. URL: <https://www.timeout.com/movies/dorian-gray> (accessed: 12.11.2020).
- Fletcher, I. (1988). Ellmann's Oscar Wilde. *English Literature in Transition, 1880–1920*, vol. 31, no. 3, pp. 309–312. URL: <https://muse.jhu.edu/article/373295> (accessed: 12.11.2020).
- McKenna, N. (1996). *On the Margins: Men Who Have Sex With Men in the Developing World*. London : Panos, 112 p.
- McKenna, N. (2004). *The Secret Life of Oscar Wilde*. London : Arrow Books, 717 p.
- McKenna, Neil. *Encyclopedia.com*. URL: <https://www.encyclopedia.com/arts/educational-magazines/mckenna-neil> (accessed: 19.11.2020).
- Self, W. (2002). *Dorian: an Imitation*. London : Viking Press, 278 p.
- Yerba Pertusa, J. M. (2010). Retro-Victorianism and the Simulacrum of Art in Will Self's *Dorian: An Imitation*. *Revista Alicantina de Estudios Ingleses*, no. 23, pp. 231–247. <https://doi.org/10.14198/raei.2010.23.13>

Suggested citation

Potnitseva, T. (2022). Ryzyky interpretatsii (markery uspihu O. Vailda v istorychnii dynamitsi) [Interpretation Risks (O. Wilde's Success Markers in Historical Dynamics)]. *Pitannâ literaturoznavstva*, no. 106, pp. 118–129. (in Ukrainian). <http://doi.org/10.31861/pytlit2022.106.118>

Стаття надійшла до редакції 2.12.2022 р.
Стаття прийнята до друку 22.12.2022 р.